מחוון למורה

מחוון: קרבן פסח ויציאת מצרים: "החדש הזה לכם"

1. לקיחה: "בֶּעָשֹׂר, לַחֹדֶשׁ הַזֶּה" (ג). שחיטה: "בֵּין הָעַרְבָּיִם" ביום הארבעה עשר (ו). הדם: "וְנָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת, וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף" (ז). אכילה: "מָתְנֵיכֶם חֲגֻרִים, נַעֲלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמַקֶּלְכֶם בְּיֶדְכֶם", "בְּחִפָּזוֹן" (יא).
2. ספורנו: מעכשיו החודשים יהיו של העם, "לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנְכֶם"; בזמן השעבוד הזמן היה של המשעבדים. חירות פירושה שליטה בזמן ובבחירות.
3. הדם הוא "לָכֶם לְאוֹת": סימן לישראל עצמם. ה' "רואה" שהם עוסקים במצוותיו; הדם מבטא את המעשה ואת המסירות שלהם.
4. הבנים שואלים. עונים: "זֶבַח־פֶּסַח הוּא לַה', אֲשֶׁר פָּסַח עַל־בָּתֵּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם". התורה מניחה שהטקס יעורר שאלות, והשאלות הן הדרך להעביר את הסיפור.
5. "קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי", "וּבֵרַכְתֶּם, גַּם־אֹתִי". מי שאמר "אל תסף ראות פני" קורא בעצמו למשה באמצע הלילה ומבקש ברכה: שבירה מוחלטת של גאוותו.
6. רש"י: שבח לישראל, הם האמינו ויצאו בלי צידה. הרשב"ם: בגלל שלא הכינו צידה הם נאלצו אחר כך להתלונן על לחם ומים. רש"י רואה אמונה; הרשב"ם רואה את ההשלכה המעשית.
7. א. לדוגמה: קרבן פסח לדורות (כה-כז), אכילת מצות ואיסור חמץ שבעה ימים (טו-כ), "וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן" (יד), "לֵיל שִׁמֻּרִים" (מב). ב. ספורנו: הזמן כבר אינו שייך למשעבדים; היכולת לקבוע מועדים היא סימן לעם חופשי. הזיכרון ("לזכרון", "חקת עולם") הוא שימוש בזמן החופשי כדי לזכור את העבדות ואת הגאולה. עם חופשי בוחר מה לזכור. ניקוד מוצע: סעיף א 8 (4+4); סעיף ב 12 (הסבר הספורנו 6, הקשר לזיכרון 6).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, רשב"ם ואור החיים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה' מובא בכתיב ה'. ממלכתי: סיפור המכות ויציאת מצרים (שמות ז-יג) נלמד בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.